

5. Matično knjigovodstvo i selekciju i kontrolu produktivnosti muznih krava (tačka 2. Odluke) korisnik premija vodi po stručnim uputama Jugoslavenskog poljoprivredno-šumarskog centra u Beogradu.

6. Zahtjevu za premije korisnik treba priložiti dokaze koji su navedeni u listu pod 1—9.

Na dan 1. lipnja 1965. prestaje važiti Naredba za primjenu Odluke o određivanju premija za kravlje mlijeko od 1965. godine (Sl. list SFRJ br. 6/65).

Ova Naredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Sl. listu SFRJ.

Iz domaće i strane štampe

MLIJEKO U SVIJETU (Dairy Industries — V/1965.)

Svjetska proizvodnja mlijeka procjenjuje se na bazi količina od 36 država, koje daju oko 85% cjelokupne proizvodnje mlijeka.

Proizvedeno je 279.99 milijuna litara mlijeka, što predstavlja neznatno povećanje u odnosu na 1963. kad je proizvedeno 279.94 milijuna litara.

U Evropi, u glavnim proizvodnim područjima, količina proizvedenog mlijeka pala je za nekih 1%. Glavni faktori koji su uvjetovali taj pad jesu smanjenje broja krava i nepovoljno stanje za ispašu u nekoliko zemalja kroz ljetni period. Smanjenje broja krava i sušni period uvjetovali su smanjenu proizvodnju u Belgiji — 3%, Italiji 2% u odnosu na god. 1963.

U Francuskoj, gdje je bilo dovoljno hrane, količine su u prvih 6 mjeseci bile jednake onima iz god. 1963., ali u dugom sušnom ljetu slabe ispaše uvjetovale su smanjenje proizvodnje mlijeka u drugoj polovici godine, dajući konačno smanjenje od 1% u cjelokupnoj količini.

Manji broj krava smanjio je količine mlijeka u Holandiji za 4% prema god. 1963.

Slično je bilo u Švicarskoj koja je imala 5% manje količine mlijeka nego u god. 1963. zbog sušnog perioda u ljetnim mjesecima.

U Velikoj Britaniji bilo je također smanjenje količine za 3% što je uvjetovano smanjenjem broja krava i promjenljivim vremenom.

U Švedskoj smanjenje iznosi samo 1%, zbog smanjenja broja krava u pojedinim

krajevima zbog smanjenja profita od proizvodnje mlijeka, visokih cijena govedine i nedovoljne radne snage na farmama.

Irska je imala jednu od svojih najboljih godina, jer se proizvodnja povećala za 5% u odnosu na god. 1963.

Opća slika u istočno-evropskim zemljama pokazala je male ili nikakve promjene. Proizvodnja je u SSSR-u i Mađarskoj zadržana na visini od god. 1963. Malo povećanje se osjetilo u Bugarskoj i Rumunjskoj, gdje je taj porast uvjetovan boljom ishranom stoke. Proizvodnja je također povećana u DDR-u i Poljskoj, ali je nešto smanjena u ČSSR, zbog smanjenja stočnog fonda.

U Novom Zelandu došlo je do povećanja od 4%, u Australiji 1%, a jednako povećanje se pokazalo i u Canadi i USA.

Smanjenje proizvodnje kravljeg mlijeka iznosilo je u južnoameričkim državama 2% u toku god. 1964.

Najjači pad bio je u Braziliji — za 6% zbog nedovoljne količine hrane, podjednako je bilo i u Chileu, a u Argentini 1% manje nego u god. 1963.

Evropa troši 83,6 milijarde kg mlijeka (№ 15/65). U najnovijem izdanju »Agrarwirtschaft« dr W. Wirths (Max-Planck-Institut« fiziologije prehrane, Dortmund) pokušao je sačiniti bilancu prehrane za ukupan broj ljudi u svijetu. Ovdje ćemo navesti godišnji potrošak mlijeka i mlječnih proizvoda, masti i ulja (bez maslaca) po stanovniku:

kg po stanovniku	mlijeko i mlj. proizv.	masti i ulja
Evropa	194	20
Sj. Amerika	304	21
Lat. Amerika	80	9
Daleki istok	38	4
Afrika i bliži istok	65	6
Australija i N. Zeland	222	17
Kina		0,7

U potrošnji mlijeka i masti te ulja po stanovniku na prvom je mjestu Sj. Amerika, Evropa je na drugom mjestu, a Australija i Nova Zelandija na trećem. Drugdje je potrošnja mlijeka, masti i ulja razmjerno malena. Uglavnom se hrane proizvodima žitarica (uklj. proso, riža i kukuruz). Koliko ljudi se hrane spomenutim količinama mlijeka, masti i ulja uočljivo je iz ovog pregleda:

Potrošnja u 1000 t	stanovnika	mlijeko i mlj. pr.	masti i ulja
Evropa	430,4	83 498	8608
Sj. Amerika	199,4	60 618	4187
Lat. Amerika	205,4	16 432	1849
Daleki istok	87,4	33 379	3514
Afrika i bl. ist.	342,6	22 269	2056
Austral. i N. Zel.	13,7	3 041	233
Sovjetski savez	215,0	41 710	4300
Kina	715,0		501
Ukupno	3000,0	260 947	25248

U ukupnoj potrošnji mlijeka, masti i ulja Evropa je na prvom mjestu. Ona s 14% od ukupnog stanovništva u svijetu troši 32% od ukupne količine utrošenog mlijeka i mliječnih proizvoda i 34% masti i ulja u svijetu.

Upliv krme i hormona na kvalitetu mlijeka (Schw. Milchzeitung № 72/64)

Prof. dr P. Kästli odžao je pred Društvom švicarskih poljoprivrednika predavanje, u kojem je iznio upliv krme i hormona na kvalitetu mlijeka. Potrošač to može lako konstatirati, pa zbog toga dolazi do smanjenja potrošnje mlijeka.

Pogrešno je, kad se vjeruje, da se zračanjem mogu ukloniti pogreške okusa i mirisa. Kod plaćanja mlijeka po kvaliteti potrebno je uvesti kušanje mlijeka.

Specifične komponente okusa i mirisa krme se tim prije očituju, što je vrijeme krmjenja bliže mužnji. Zato se preporučuje da se krave nakon mužnje hrane krmom, koja ima izraziti okus i miris (silaža, gorušica, repica, biljke s lukovicom i sl.). I kod ishrane lucernom dobije mlijeko neugodan okus.

U mlijeko krava, koje pasu na Alpama mogu prijeći mirisave tvari krme. Poznato je također da od stanovite vrsti glavoče ili *Allium victorialis* ili drugih nekih biljaka u alpskim pašnjacima dobije mlijeko izrazito odvratno okus. Prema tome za kvalitetu mlijeka je od osobite važnosti besprijekoran botanički sastav pašnjaka.

Još prije nekoliko godina držalo se, da mirisne tvari prelaze u mlijeko putem probavnih organa. Novija istraživanja su pokazala, da mirisne tvari prelaze u mlijeko putem pluća. Samo mala količina stajskog mirisa prelazi direktno u mlijeko, dok više putem pluća u krvotok, pa u mlijeko. Ovaj je prijelaz vrlo brz tj. dovoljno je zato par minuta. I kad se krave muzu u posebnog prostoriji pojavljuje se u mlijeku stajski miris.

Zbog stanovitog hormonalnog poremećaja nastaju takove pogreške okusa i mirisa, koje čine mlijeko neuporabivim za konzum. To se pojavljuje kod pojedinih krava. Dovoljno je da se mlijeko tih krava pomiješa s ostalim, a da se pokvari i više hiljada litara mlijeka.

Ako se u kravi povisi sadržina estrogena (ženski spolni hormon) povećava se ferment lipaza, koja se inače nalazi u mlijeku u malim količinama. Tako dolazi do hidrolize razgradnje mliječne masti uz oslobađanje masnih kiselina. Specijalno kapronska, kaprilska i maslačna kiselina daju ranketljiv okus i miris, koji se osobito pojavljuje kod kuhanja.

Sadržina lipaze se osobito povećava u mlijeku krava s najnim cistama, kod kojih se često pojavljuje nifomanija, zatim pri kraju laktacije, neposredno prije pobačaja, a isto tako nakon primjene estrogena kod liječenja.

Treba spriječiti da takvo mlijeko dođe u promet, pohraniti ga u seljačkom domaćinstvu ili odmah nakon mužnje prokuhati, da se inaktivira lipaza.

Zasjedanje Međunarodnog mljekarskog saveza u Varšavi (№ 39/1964) Od 24.—29. VIII prošle godine održala se u Varšavi godišnja skupština Međunarodnog mljekarskog saveza, u kojem je učlanjeno 29 zemalja. Zasjedanje se održalo u palači kulture. Bilo je 220 delegata iz 23 zemlje članice i 6 iz međunarodnih organizacija: FAO, UNICEF, ISO i dr., koje su sudjele na savjetovanju u 9 specijalnih komisija saveza.

Najviše je delegata bilo iz Francuske 33, iz Vel. Britanije 18, iz Njemačke 17, iz Finske 16, iz Poljske 15, Holandije 14, Danske i Švicarske po 12, iz Švedske 11,

Belgije 10, Norveške 9, Bugarske 8, Japana 7, Australije 6, Čekoslovačke 4, Sovjetskog Saveza, Austrije i Italije po 3, Nove Zelandije i Španjolske po 2, a iz Izraela i Kenije po jedan ekspert.

U komisijama za sireve, trajne mlječne proizvode, proizvodnje mlijeka, mljekarske industrijske tehnike i tehnologije, kemijske analize, bakteriologije, ekonomike, za tropske zemlje i izobrazbu mljekarskih kadrova raspravljalo se o 67 specijalnih problema, o kojima su tokom godine predložena 55 pismena izvještaja.

U SR Njemačkoj se povećala proizvodnja vrlo cijenjenih vrsti sireva (No 29/65.)

U god. 1964. povećala se proizvodnja tvrdih i mekih sireva u SR Njemačkoj od 31 000 (1954.) na 145 000 t (1964.) tj. za 11%. U razdoblju od 1954.—1964. došlo je do promjena u količinama proizvedenih pojedinih vrsti sireva, što je uočljivo iz ovog pregleda:

	1954.	1964.	1954/64.
ementalac	15,9	22,9	+ 60
chester	6,5	9,1	+ 56
tilzit	14,7	8,1	— 38
edamac i gouda	17,8	10,8	— 33
sirevi s plemenitim plijesnima	0,3	1,9	+ 527
camembert, brie	20,2	26,9	+ 48
limburški	13,9	6,0	— 52
romadur	7,7	4,9	— 29
ostali sirevi	3,0	9,4	+ 232
	100,0	100,0	+ 11

Najviše se smanjila proizvodnja sireva za rezanje (tilzit, edamac i gouda) od 32,5% u 1954. na 18,9% u 1964. Znatno se povećala proizvodnja ementalca (60%), chestera (56%) pa camemberta i brie (48%).

Promjene u pogledu postotka masti u suhoj tvari sira vide se iz ove tabele:

%	1954.	1964.	1954/64.
do 20	24	10	— 54
30	24	15	— 30
40	5	6	+ 30
45	38	54	+ 58
više od 45	9	15	+ 84
	100,0	100,0	

Prije 10 godina $\frac{1}{4}$ sireva se proizvodila do 20% sadržine masti, a danas se proizvodi najviše sireva s većim postotkom masti u suhoj tvari.

(Die Molkerei-Zeitung)

Sadržina bjelančevina u mlijeku (No 37/65) — God. 1963. Švicarski savez za uzgoj šarenog goveda sporazumno s komisijom Švicarskih saveza uzgajaa goveda i Saveznog mljekarskog pokusnog i istraživačkog zavoda Liebefeld-Bern izvršio je u većem opsegu pokus da se ustanovi sadržina bjelančevine u mlijeku. Prema provizornim rezultatima dosad obuhvaćenih 1 800 krava prosječna sadržina bjelančevine u mlijeku iznosi 3,4%, a varira između 2,8—4,2%. Iz toga slijedi da je potrebna selekcija kako bi se kod simentalaca povećao prosjek postotka bjelančevine u mlijeku. Za ispitivanje postotka bjelančevine u mlijeku u većem opsegu trebat će još savladati znatne financijske, organizatorne, tehničke probleme i druge poteškoće.

Mlijeko na radnom mjestu u Francuskoj (No 16/65) — Kako bi se povećala potrošnja mlijeka mljekarske organizacije u Francuskoj poduzele su prije nekoliko godina, da se mlijeko plasira na samom radnom mjestu. Društvo za higijenu prehrane (Société de hygiène alimentaire) je podrobno ispitalo uspjeh ovih nastojanja i izvijestilo o sadašnjim rezultatima.

Akcije spomenutog društva nisu dale osobito pozitivne rezultate, tj. nije uspjele da se mlijeko na radnom mjestu troši više nego ostala pića. U propagandi za mlijeko isticalo se, kao što je to ustanovljeno u SAD, da se potrošnjom mlijeka za vrijeme odmora smanjuju nesreće na radu, izostajanje s posla i da se smanjuju razne pogreške u proizvodnji. Varirala je potrošnja različitih mlječnih napitaka. Vruća čokolada s mlijekom se više trošila, dok je potrošnja hladnih mlječnih pića bila neznatna. Francuski radnici utičuju žed više pivom, limunadom i drugim bezalkoholnim pićima.

Svježe mlijeko se raspacavalo samo u bocama od $\frac{1}{4}$ litre, a potrošnja bi vjerojatno bila i veća, da se mlijeko davalo u čašama. I kolektivna propaganda za svježe mlijeko u Francuskoj zaostaje za propagandom za druga pića.

(Schw. Milchzeitung, 1965)